

СПРАВА «ТОВ «БРИГ-А» ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF BRYG-A v UKRAINE)

(Заяви № 75237/10 та № 75295/10)

Стислий виклад рішення від 09 грудня 2021 року

У листопаді 1999 року Севастопольська міська державна адміністрація (далі — міська адміністрація) надала підприємству-заявнику в постійне користування земельну ділянку для будівництва на ній рекреаційного комплексу, яке підприємство-заявник розпочало у 2001 році. У 2003 році міська адміністрація більшу частину цієї земельної ділянки продала підприємству-заявнику, а решта (непродана) частина залишилась на праві постійного користування. Прокуратура міста Севастополя двічі оскаржувала договір купівлі-продажу, однак її позови були залишені без задоволення.

У 2006 році державне підприємство, яке було підконтрольне Міністерству вугільної промисловості України (далі — державне підприємство), яке утворилося у ході реорганізації іншого державного підприємства, якому належала до 2003 року спірна земельна ділянка, оскаржило до Господарського суду міста Севастополя договір купівлі-продажу і правові заходи щодо передачі земельної ділянки підприємству-заявнику у 1999 та 2003 роках. Проведення закінчилося у 2010 році скасуванням вжитих правових заходів щодо передачі земельної ділянки. Вимога про визнання договору купівлі-продажу недійсним у межах цього провадження не розглядалась.

У 2008 році прокурор від імені державного підприємства звернувся з позовом до суду про визнання договору купівлі-продажу недійсним. У 2010 році провадження закінчилося ухваленням Вищим господарським судом України остаточної постанови, якою було залишено без змін рішення судів нижчих інстанцій про визнання договору купівлі-продажу недійсним.

З лютого 2007 року державне підприємство відмовило підприємству-заявнику у доступі до відповідної земельної ділянки та котеджів, будівництво яких було не завершено на цій земельній ділянці, але право власності на яких залишилось за підприємством-заявником.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) підприємство-заявник скаржилось за статтю 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на незаконне та непропорційне позбавлення його земельної ділянки, отриманої від держави у 1999 та 2003 роках, внаслідок якого воно не могло отримати доступ або використовувати незакінчені котеджі, які воно будувало на цій земельній ділянці; за пунктом 1 статті 6 Конвенції на порушення принципів правової визначеності та рівності сторін під час судового провадження та не наведення судами обґрунтування для своїх рішень.

Розглядаючи скаргу за статтю 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд зазначив, що позбавлення підприємства-заявника земельної ділянки, у тому числі частини, яка заявник придбав у 2003 році, та частини, щодо якої мав право постійного користування, мало підґрунтя у національному законодавстві, крім того, воно переслідувало законні цілі.

Однак Європейський суд встановив, що підприємство-заявник добросовісно купило та володіло земельною ділянкою, не знаючи, що Севастопольська міська державна адміністрація не мала повноважень передавати її, а тому на підприємство-заявника не мали покладатися всі негативні наслідки за помилку, допущену цим органом. Таке втручання мало серйозні наслідки для виконання бізнес-плану підприємства-заявника щодо будівництва та використання котеджів на цій земельній ділянці як рекреаційного комплексу.

Ніщо не свідчить про існування законних підстав, які б виправдовували в цьому випадку обмеження розміру відшкодування шкоди поверненням суми, сплаченої за договором купівлі-продажу, а не надання суми, розумно пов'язаної з вартістю земельної ділянки, яка на момент розгляду справи про припинення права власності підприємства-заявника у 2008 році була значно вищою за суму, сплачену підприємством-заявником у 2003 році.

Щодо відшкодування понесених підприємством-заявником додаткових збитків, пов'язаних зі зробленими ним інвестиціями у будівництво котеджів на цій земельній ділянці, Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, зауважив, що використання процедури, передбаченої статтю 1166 Цивільного кодексу України 2003 року, яка гарантує відшкодування шкоди, завданої непропорційними рішеннями чи діями органів державної влади, поклало б на підприємство-заявника надмірний тягар у зазначеній справі.

Європейський суд дійшов висновку, що позбавлення підприємства-заявника земельної ділянки поклало на нього непропорційний тягар та констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

З огляду на свої висновки за статтю 1 Першого протоколу до Конвенції Європейський суд вважає, що він уже розглянув основні юридичні питання, порушені у цій справі, і немає потреби у винесенні окремого рішення щодо прийнятності та суті інших скарг підприємства-заявника.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Вирішує об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги підприємства-заявника за статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;

4. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скарги за пунктом 1 статті 6 та статтю 13 Конвенції;

5. *Постановляє*, що питання про застосування статті 41 Конвенції не готове для вирішення, а тому:

(a) відкладає розгляд цього питання;

(b) закликає Уряд і заявника упродовж трьох місяців надати свої письмові зауваження з цього питання та, зокрема, повідомити Суд про будь-яку угоду, якої вони можуть досягти; і

(c) відкладає подальший розгляд цього питання та делегує Голові комітету повноваження вирішити його за необхідності».